

CONTENTS SPIS TREŚCI

Od redakcji	7
Ryszard Piasecki, Jan Woroniecki Future of Europe: Collapse or Revival	9
<i>Przyszłość Europy: Upadek czy odnowa</i>	
Andreas LANGENOHL Facing one Another: Ethics of Friendship in Town Twinning	27
<i>Spotykając się ze sobą. Etyka przyjaźni w miastach bliźniaczych</i>	
Paweł Starosta, Kamil Brzeziński The Structure of Social Trust in Post-industrial Cities of Central and Eastern Europe	49
<i>Struktura zaufania społecznego w miastach postprzemysłowych Europy Środkowo-Wschodniej</i>	
Ewa Rokicka Rozwój gospodarczy i społeczny a jakość życia. Wybrane kontrowersje teoretyczne i metodologiczne	81
<i>Economic and Social Development and Quality of Life. Selected Theoretical and Methodological Controversies</i>	
Agnieszka Michalska-Żyła The Quality of Life and Social Capital in Post-industrial Peripheral Cities	109
<i>Jakość życia a kapitał społeczny w postprzemysłowych miastach peryferyjnych</i>	
Przemysław Pluciński „Miasto to nie firma!” Dylematy i tożsamość polityczna miejskich ruchów społecznych we współczesnej Polsce	137
<i>“The City is not a Business!” The Dilemmas and Political Identity of Urban Social Movements in Contemporary Poland</i>	

Marta Klekotko	
Miasta bez Charakteru? Polskie miasta w perspektywie „teorii scen”	171
<i>Cities without Character? Polish Cities and a Theory of Scenes</i>	
Magdalena Szczepańska	
Wspólnota mieszkaniowa jako przedmiot zainteresowania socjologii	197
<i>Homeowner Associations as a Subject of Sociological Interest</i>	
	* * *
Sprostowanie. List do redakcji	217

Streszczenia Abstracts

Ryszard Piasecki
University of Lodz
Jan Woroniecki
University of Social Sciences in Warsaw

FUTURE OF EUROPE: COLLAPSE OR REVIVAL

Abstract

Crisis in the eurozone has reignited discussions on the adequacy of the European integration model today. In particular –how to revive, still valid, European values while sorting out from the economic quagmire. And how to ensure a foresight under the pressure of short term difficulties while averting understandable yet unfounded loss of trust in the future of the European endeavour among the elites and parts of the populace in the – mainly some older – member countries. And prevent disillusionment of the new EU member states, still very supportive of the European integration. Last but not least, how to enhance Europe’s competitiveness and position, politically and economically, on the global scene in the post-American, or post-Western, world, with its uncertainty and rapid change.

A heavy test the European solidarity undergoes shows that EU has arrived at the cross-roads: towards renaissance – or bankruptcy. Will though weakening of Europe (and euro) be in the interest of either the West with its civilization of democracy, human rights and free markets, or the world as a whole? A strong united Europe is needed to maintain a sound balance on that scene. Amid growing interdependence under globalization, avoiding a destructive rivalry among main country groups is a pre-condition of peaceful future and well-being of the planet. And joint solving of global problems encountered. Rejuvenated Europe should take part of responsibility towards its citizens and the international society deepening integration and reaffirming its values which brought, and keep, European nations together, and strengthening the European identity.

Key words: European Union, integration, future, world system

PRZYSZŁOŚĆ EUROPY: UPADEK CZY ODNOWA

Streszczenie

Kryzys w strefie euro dał asumpt dyskusjom, na ile model integracji europejskiej przystaje do dzisiejszych warunków. Zwłaszcza – jak tchnąć nowego ducha we wciąż aktualne wartości europejskie, wydostając się z zapaści gospodarczej. I jak zapewnić spojrzenie perspektywiczne pod presją bieżących kłopotów, zapobiegając zrozumiałej, acz nieuzasadnionej erozji wiary w przyszłość Projektu Europejskiego wśród elit i części społeczeństw w – głównie niektórych „starych” – państwach unijnych. I nie dopuścić do rozczarowania nowych, wciąż mocno popierających europejską

integrację. Wreszcie, jak poprawić konkurencyjność i pozycję Europy, polityczną i gospodarczą, na globalnej arenie post-amerykańskiego, czy też post-zachodniego świata, nacechowanego niepewnością i szybkimi zmianami.

Trudny test, jakiemu podlega solidarność europejska, wskazuje, iż UE znalazła się na rozstajach: renesans lub bankructwo. Czy jednak osłabienie Europy (i euro) leży w interesie albo Zachodu z jego cywilizacją demokracji, praw człowieka i wolnych rynków, albo świata? Mocna i zjednoczona Europa jest potrzebna, aby utrzymać równowagę na tej arenie. W warunkach rosnącej współzależności jako osnowie globalizacji uniknięcie rywalizacji między głównymi ugrupowaniami państw stanowi przesłankę pokojowej przyszłości i dobrobytu na naszej planecie. Oraz wspólnego rozwiązywania napotykaných problemów. Odnowiona Europa powinna wziąć na siebie część tej odpowiedzialności wobec swych obywateli i międzynarodowej społeczności, pogłębiając integrację i trzymając się wartości, które połączyły i łączą nadal narody Europy, i umacniając poczucie europejskiej tożsamości.

Słowa kluczowe: Unia Europejska, integracja, przyszłość, system światowy.

Andreas Langenohl

Justus-Liebig-University Giessen, Department of Sociology

FACING ONE ANOTHER: ETHICS OF FRIENDSHIP IN TOWN TWINNING

Abstract

This article explores the significance of the concept of 'friendship' in town twinning in Europe from a praxeological perspective. In historiography and political theory, town twinning is usually associated with the political aim of instilling friendship between people of different municipalities in different countries, and thus between different nations. In contrast to these presuppositions, the present article reconstructs what friendship means in the framework of twinning practices on the basis of semi-structured qualitative interviews with twinning practitioners. The collected material challenges the commonly held belief that the political importance of twinning is in the presumed capacity of friendship to enable an understanding of the other. Research results show that at least for the first generation of twinning practitioners, twinning is primarily concerned with facilitating encounters prior to any linguistic and semantic communication or understanding. Contact with the other has been more important than understanding and communicating with the other. In other words, the concept of friendship as actualized in twinning has more in common with Georg Simmel's notion of sociability (social intercourse for its own sake, based on assumed status equality and reciprocity) than with the modernist notion of friendship as an intimate relationship to another person to whom one exposes one's innermost thoughts. This article concludes with some brief remarks on the historical contribution of town twinning, and its peculiar practice of trans-local friendships, to the grand projects of postwar restoration of peace in Europe, European integration since the 1970s, and to coping with the contemporary crises of the European Union, and thus of the European project.

Key words: friendship, european integration, town twinning, ethics

SPOTYKAJĄC SIĘ ZE SOBĄ. ETYKA PRZYJAŹNI W MIASTACH BLIŹNIACZYCH

Streszczenie

W artykule bada się znaczenie koncepcji „przyjaźni” w odniesieniu do miast partnerskich (bliźniaczych) w Europie z perspektywy prakseologicznej. W historiografii i teorii polityki pojęcie miasta bliźniaczego zwykle jest związane z politycznym celem wprowadzania przyjaźni pomiędzy ludźmi różnych jednostek administracyjnych w różnych krajach i w konsekwencji pomiędzy różnymi narodami. W opozycji do pierwotnych założeń prezentowany artykuł rekonstruuje znaczenie przyjaźni w ramach „bliźniaczych” praktyk na podstawie wywiadów swobodnych ze standaryzowaną listą informacji przeprowadzonych wśród osób zaangażowanych w „bliźniacze” relacje miast. Zebrany materiał kwestionuje powszechnie podzielane przekonanie, że polityczne znaczenie partnerstwa leży w domniemanej zdolności do zawiązania przyjaźni po to, aby lepiej się rozumieć. Wyniki badania wykazują, że przynajmniej w pierwszym pokoleniu praktykujących to partnerstwo, jest ono głównie skupione na organizowaniu spotkań przed podjęciem komunikacji językowej, znaczeniowej, a także porozumienia. Wzajemny kontakt był ważniejszy od zrozumienia się nawzajem a także skomunikowania się. Krótko mówiąc, pojęcie przyjaźni realizowane w partnerstwie ma więcej wspólnego z pojęciem towarzyskości według Georga Simmela (pożycie towarzyskie dla samej idei, oparte na przyjętym statusie równości i wzajemności) niż z modernistycznym podejściem do przyjaźni jako intymnej relacji z drugą osobą wobec której ujawnia się najskrytsze przemyślenia. Niniejszy artykuł kończy się wnioskiem wyrażonym krótkimi uwagami o historycznym wkładzie partnerstwa miast, szczególnie praktyki przyjaźni ponadlokalnych, do głównych projektów przywrócenia pokoju w powojennej Europie.

Słowa kluczowe: przyjaźń, integracja Europejska, miasta partnerskie, etyka

Paweł Starosta
University of Lodz
Kamil Brzezinski
University of Lodz

**THE STRUCTURE OF SOCIAL TRUST IN POST-INDUSTRIAL CITIES
OF CENTRAL AND EASTERN EUROPE**

Abstract

Despite numerous publications and empirical studies devoted to social trust as an abstract concept, it still arouses considerable controversy in scientific discourse. This controversy stimulates new theoretical reflection and empirical research devoted to this notion.

It has also inspired this article whose main cognitive objective is to determine the structure of trust attitudes in post-industrial cities under study, i.e. to capture similar and different coincidences among the main forms of this phenomenon.

The methodological objective of the article is to examine the consistencies and inconsistencies among the three basic forms of trust (generalized, horizontal and vertical) and the directions of relationships among them. Therefore, in addition to presenting the results of the level of social trust in the studied cities, an important part of this article will be capturing coincidences occurring

among the three basic forms of trust, which will play an important role in future empirical research methodology. Demonstrating significant coherence of attitudes among the three mentioned forms, will provide an argument in favor of their use for designing more synthetic indexes, while the lack of such consistency would suggest some restraint in such proceedings.

Key words: post-industrial city, social trust, generalized trust, horizontal trust, vertical trust, structure of social trust.

STRUKTURA ZAUFANIA SPOŁECZNEGO W MIASTACH POSTPRZEMYSŁOWYCH EUROPY ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

Streszczenie

Zaufanie społeczne, jako jedno z abstrakcyjnych pojęć, mimo licznych publikacji oraz badań empirycznych, które zostały mu poświęcone, nadal wzbudza znaczne kontrowersje w dyskursie naukowym. Kontrowersje te pobudzają nowe refleksje teoretyczne oraz badania empiryczne poświęcone temu pojęciu. Przyczyniły się one również do powstania niniejszego artykułu, którego głównym celem poznawczym jest ustalenie struktury postaw zaufania w badanych miastach postprzemysłowych tj. uchwycenia pewnych podobnych i odmiennych koincydencji pomiędzy głównymi formami tego zjawiska. Z kolei celem metodologicznym jest zbadanie spójności i niespójności trzech podstawowych form zaufania (zgeneralizowanego, horyzontalnego i wertykalnego) oraz kierunków relacji zachodzących pomiędzy nimi. W związku z powyższym, oprócz prezentacji wyników dotyczących poziomu zaufania społecznego w badanych miastach, istotnym elementem niniejszego artykułu będzie uchwycenie koincydencji zachodzących pomiędzy trzema podstawowymi formami zaufania, co będzie odgrywało istotną rolę w metodologii przyszłych badaniach empirycznych, gdyż wykazanie znaczącej spójności postaw pomiędzy trzema wspomnianymi formami, stanowić będzie argument na rzecz ich wykorzystywania dla konstruowania bardziej syntetycznych wskaźników, podczas gdy brak takiej spójności sugerować będzie pewną powściągliwość w takim postępowaniu.

Słowa kluczowe: miasta postprzemysłowe, zaufanie społeczne, zaufanie zgeneralizowane, zaufanie horyzontalne, zaufanie wertykalne, struktura zaufania społecznego.

Ewa Rokicka
Uniwersytet Łódzki

ROZWÓJ GOSPODARCZY I SPOŁECZNY A JAKOŚĆ ŻYCIA. WYBRANE KONTROWERSJE TEORETYCZNE I METODOLOGICZNE

Streszczenie

Coraz powszechniej akceptowany jest pogląd, że wzrost gospodarczy mierzony jako PKB nie prowadzi automatycznie do większego zadowolenia ludzi z życia. Nawet Human Development Report, który uwzględnił długość życia, edukację i dochód w perspektywie porównawczej w różnych krajach, nie jest na tyle kompletny, aby opisać dobrobyt, dobrostan i jakość życia. Opracowanie lepszych strategii walki z wykluczeniem społecznym i niezadowolaniem wśród ludzi wymaga

dokładniejszych danych empirycznych na temat obiektywnych struktur i rozwoju, jak również na temat ich percepcji i oceny. Tymczasem w środowisku akademickim istnieją kontrowersje dotyczące zakresu znaczeniowego takich ogólnych pojęć jak dobrobyt, dobrostan i jakość życia. Mimo braku powszechnie akceptowanych definicji, obserwujemy postęp w zakresie pomiaru, w rezultacie którego otrzymujemy wystarczające informacje dla społeczeństwa i polityków, pozwalające zmieniać na lepsze sytuację, podwyższać jakość życia ludzi.

Słowa kluczowe: jakość życia, dobrobyt, dobrostan, pomiar jakości życia, rozwój gospodarczy i społeczny.

ECONOMIC AND SOCIAL DEVELOPMENT AND QUALITY OF LIFE. SELECTED THEORETICAL AND METHODOLOGICAL CONTROVERSIES

Abstract

More and more it is accepted that economic growth measured as GDP will not automatically lead to greater satisfaction in people's lives. Even the Human Development Report which provides a comparative view of life expectancy, schooling and income in different countries, is not comprehensive enough to describe welfare, well-being and quality of life. To design better strategies for fighting social exclusion and dissatisfaction among people we need better empirical data on objective structures and development as well as on their subjective perceptions. However, the broad concepts of welfare, well-being and quality of life do not enjoy common acceptance within the academic community. Nevertheless, there is progress concerning more appropriate measures for receiving enough information for the public and the politicians to improve the overall situation concerning the quality of life.

Key words: quality of life, welfare, well-being, QoL measurement, economic and social development.

Agnieszka Michalska-Żyła
University of Lodz

THE QUALITY OF LIFE VERSUS SOCIAL CAPITAL IN POST-INDUSTRIAL PERIPHERAL CITIES

Abstract

This article presents the subjective dimension of the quality of life of the residents of five post-industrial cities located in Poland, Russia, Turkey, Lithuania and Hungary. The main goal is to determine the level of both the overall sense of well-being of the respondents and their satisfaction from particular areas of their lives. The analysis covers the relationships that exist between the level of the quality of life, the components of social capital in the cities under study, as well as the degree of their socio-economic development. The authors focus on the similarities and differences that exist between the cities with respect to the topics under discussion.

Key words: subjective quality of life, living conditions, social capital, post-industrial cities

JAKOŚĆ ŻYCIA A KAPITAŁ SPOŁECZNY W POSTPRZEMYSŁOWYCH MIASTACH PERYFERYJNYCH

Streszczenie

Artykuł prezentuje subiektywny wymiar jakości życia mieszkańców pięciu miast postprzemysłowych położonych w Polsce, Rosji, Turcji, na Litwie i na Węgrzech. Głównym jego celem jest określenie poziomu zarówno ogólnego poczucia dobrostanu badanych jak i zadowolenia z poszczególnych dziedzin własnego życia. Analizą objęto również relacje jakie występują między poziomem jakości życia a komponentami kapitału społecznego w badanych miastach i stopniem ich społeczno-ekonomicznego rozwoju. Zwrócono przy tym uwagę na podobieństwa i różnice jakie występują między miastami w odniesieniu do prezentowanych zagadnień.

Słowa kluczowe: jakość życia, subiektywna jakość życia, kapitał społeczny, miasta przemysłowe

Przemysław Pluciński
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza

„MIASTO TO NIE FIRMA!” DYLEMATY I TOŻSAMOŚĆ POLITYCZNA MIEJSKICH RUCHÓW SPOŁECZNYCH WE WSPÓŁCZESNEJ POLSCE

Streszczenie

Artykuł podejmuje problem tożsamości politycznej współczesnych miejskich ruchów społecznych w Polsce. Nie stanowią one jednolitej całości, mają wyraźnie hybrydowy charakter. Głównym kryterium różnicującym jest tu interpretacja idei prawa do miasta oraz miejskiej demokracji, które pozwalają zidentyfikować wyraźne różnice pomiędzy trzema głównymi skrzydłami ruchów: neoanarchistycznym, lokatorskim i ruchami mieszczańskimi. Różnią się co do form organizacyjnych, stopnia instytucjonalizacji, strategii działania, wreszcie tego, jak definiują kluczowe problemy miejskie.

Artykuł podejmuje też wątek „(r)ewolucyjnej” retoryki ruchów miejskich, wskazując postępującą funkcjonalizację idei prawa do miasta i miejskiej demokracji. Z jednej strony, stanowiąc puste znaczące w sensie Laclau, wykorzystywane są one coraz częściej jako modna polityczna etykieta. Z drugiej jednak strony sprawiają, że miejskie ruchy społeczne, w całym ich zróżnicowaniu, możemy traktować jako istotną siłę modernizacyjną.

Słowa kluczowe: (miejskie) ruchy społeczne, ruch neoanarchistyczny, ruch lokatorski, ruchy mieszczańskie, prawo do miasta, demokracja miejska, ideologie polityczne, modernizacja

“THE CITY IS NOT A BUSINESS!” THE DILEMMAS AND POLITICAL IDENTITY OF URBAN SOCIAL MOVEMENTS IN CONTEMPORARY POLAND

Abstract

The paper deals with the problem of political identity of contemporary urban social movements in Poland. They are clearly not homogenous and their nature is hybrid. The main criterion of differentiation between them is the interpretation of the idea of the right to the city (RTTC) and

of urban democracy, which helps to identify significant differences between the three main wings of Polish urban social movements: neo-anarchist movement, tenants movement and middle-class movements. They differ according to their organisational forms, the degree of institutionalisation, strategy, and, finally, how they define the key urban issues.

The paper also deals with the issue of a “(r)evolutionary” rhetoric widely spread among urban activists. It indicates progressive functionalisation of the RTTC and urban democracy ideas. On the one hand, both of them are just empty signifiers in Laclau’s terms and are being increasingly used as a fashionable political label. On the other hand, however, thanks to the functionalisation of the idea we can consider urban social movements, in all their diversity, to be a significant driving force of modernisation.

Key words: (urban) social movements, neo-anarchist movement, tenants movement, middle-class movements, the right to the city, urban democracy, political ideologies, modernisation.

Marta Klekotko
Uniwersytet Jagielloński

MIASTA BEZ CHARAKTERU? POLSKIE MIASTA W PERSPEKTYWIE „TEORII SCEN”

Streszczenie

W artykule poruszono kwestie kulturowych wymiarów zróżnicowań przemysłowych miast. Zaprezentowano teoretyczne i metodologiczne założenia „teorii scen” zaproponowanej przez tzw. „nową szkołę chicagowską” w socjologii miasta. Wykorzystując założenia tej teorii, autorka analizuje dane na temat charakteru kulturowego polskich gmin miejskich, próbuje określić ich kulturowy profil oraz przedstawia sceny kulturowe Warszawy. Autorka konkluduje, że dane zebrane w polskich miastach nie odzwierciedlają jeszcze zachodnich wzorów przemysłowej dynamiki kulturowej.

Słowa kluczowe: wymiary kulturowe miasta, teoria scen, miasto przemysłowe

CITIES WITHOUT CHARACTER? POLISH CITIES AND A THEORY OF SCENES

Abstract

The paper covers problems of cultural dimensions of post-industrial cities. It presents theoretical as well as methodological assumptions of theory of scenes, which has been formulated by so called “New Chicago School” in urban sociology. Applying this theory, the author provides some data on cultural character of Polish urban communes and examines their cultural profile, as well as describes cultural scenes of Warsaw. She concludes that Polish cities do not reflect “Western” patterns of post-industrial cultural dynamics.

Key words: cultural dimensions of city, theory of scenes, postindustrial city

Magdalena Szczepańska
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego

WSPÓLNOTA MIESZKANIOWA JAKO PRZEDMIOT ZAINTERESOWANIA SOCJOLOGII

Streszczenie

Artykuł zwraca uwagę na stosunkowo nową formę organizacyjną wielorodzinnego środowiska mieszkaniowego, jaką są wspólnoty mieszkaniowe. Pretekstem do podjęcia tej tematyki jest ich rosnąca popularność, zarówno w Polsce, jak i na świecie. Wspólnoty stają się powszechnym elementem miejskiego krajobrazu, a ich rozwój uznaje się za główną zmianę instytucjonalną w mieście [Foldvary 1994, Webster 2002]. Rodzi się więc ciekawość: na czym polega ta zmiana? Czy rzeczywiście wspólnoty mieszkaniowe stają się głównym elementem systemu społecznego, ekonomicznego i politycznego współczesnych miast [Pacione 2006]?

Słowa kluczowe: wspólnota mieszkaniowa, demokracja udziałowców, ekonomia klubowa, prywatny mikro-samorząd miejski

HOMEOWNER ASSOCIATIONS AS A SUBJECT OF SOCIOLOGICAL INTEREST

Abstract

The article calls attention to homeowner association (HOA), that is a new organisational form of multi-family housing development. The main reason to take on this subject is a growing popularity of HOAs in Poland and world-wide. They are becoming a common element of urban landscape and their spread is described as the main institutional change in the city (Foldvary 1994, Webster 2002). That raises questions: Are they really becoming the major components of the social, economic, and political system of cities throughout the world (Pacione 2006)?

The aim of the article is to present the aspects of HOA's activity that can be a subject of sociological interest, especially urban sociology and sociology of organization. It focuses on the impact of HOAs on dwellers', their civic engagement, governance process and the relations between HOA and it's surroundings. Literature review indicates perspectives and arguments in the academic debate: shareholder democracy, club economy, private urban governance. The article also tries to determine if foreign scholars' observations will be useful in Polish context. The answer is based on the results of the cross-case study of seven HOAs, conducted by the Author.

Key words: homeowner association, shareholder democracy, club economy, private urban governance